

UTENOS REGIONO PLĖTROS TARYBA

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministerijai

I

2023-06-20 Nr. A-77
Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Utenos regiono plėtros taryba išnagrinėjo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl 2023–2024 metų valstybinių kolegijų tinklo stiprinimo plano įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), 2023 m. birželio 8 d. paskelbtą Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) Nr. 23-8540, bei teikia nepritarimą Nutarimo projekte siūlomai priemonei Nr. 6 „...Panevėžio kolegijos, Šiaulių valstybinės kolegijos ir Utenos kolegijos ...**valdymo organams priimti sprendimus ir iki 2023 m. gruodžio 1 d. informuoti Ministeriją dėl galimo reorganizavimo būdo jungiantis trims kolegijoms, numatant vystomas mokslo ir studijų kryptis Šiaurės Lietuvos regione bei po reorganizavimo veikiančios aukštosios mokyklos struktūrą ir valdymo modelį.** Šių aukštųjų mokyklų vykdomų studijų krypčių sinergija ir poreikis stiprinti vykdomų studijų ir MTEP veiklos kokybę lemia poreikį peržiūrėti pateiktus veiklos stiprinimo planus ir ieškoti tarpusavio sinergijos sutelkiant kolegines studijas Šiaurės Lietuvos regione, o tai padėtų stabilizuoti studentų skaičių, padidintų absolventų atitiktį regiono darbo rinkos poreikiams, užtikrintų dėstytojų potencialą, reikalingą kokybiškoms studijoms ir MTEP veiklai vykdyti, efektyvintų išteklių naudojimą ir padidintų institucijų konkurencingumą, įvaizdį nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu“. Nemanome, kad fizinis Panevėžio, Šiaulių ir Utenos valstybinių kolegijų jungimas didintų jų veiklos kokybę ir siektų ilgalaikių Nutarimo projekte numatytų tikslų.

Nepritarimo argumentai:

1. Siūlymas ieškoti tarpusavio sinergijos sutelkiant kolegines studijas Šiaurės Lietuvos regione yra nekorektiškas, kadangi žiūrint geografiškai Šiaurės Lietuvoje yra Šiauliai ir Panevėžys, o Utena yra Rytų Lietuvoje. Darytina prielaida, kad LR Vyriausybės nutarime fiksuojama ateities perspektyva, pagal kurią studijų Utenoje apskritai neliks. Utenos regione esanti vienintelė aukštojo mokslo institucija yra ne tik svarbi sąlyga planuoti regionui patrauklias ir reikalingas studijų programas, bet ir pritraukti investicijas, plėtoti regiono žmogiškąjį, socialinį, ekonominį potencialą. Plėtojant Utenos regioną pastaruoju metu, siekiama pritraukti naujų nacionalinių ir užsienio investuotojų, didinti regiono patrauklumą jaunimui, aukštos kvalifikacijos įvairių sričių specialistams, užsienio turistams. Viena iš pagrindinių sąlygų tokiai regiono plėtrai yra tvariai savarankiškai regione veikianti aukštoji mokykla, kaip potencialas specialistų rengimui, mokslo žinių sklaidai. Atkreiptinas dėmesys, kad vienintelėje Utenos regiono aukštojoje mokykloje – Utenos kolegijoje rengiami ne tik įvairių sričių specialistai, bet vykdomas regiono įmonių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas, regiono visuomenės švietimas, remiantis ilgamečiu bendradarbiavimu su Mykolo Romerio universitetu – kolegijos bazėje regiono žmonėms sudaromos galimybės įgyti magistro laipsnį. Yra didelė rizika, kad šios sritys sujungus tris skirtinguose regionuose veikiančias kolegijas, nebus plėtojamoms tokia aprėptimi ir intensyvumu, kaip iki tol,

Utenos regiono plėtros taryba

Regiono plėtros taryba, Utenio a. 8, LT-28248 Utena, el. p. urpt@utenosregionas.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi juridinių asmenų registre, kodas 305708611

kadangi tikėtina bus „uždaromas“ kai kurių kryptių specialistų rengimas, to pasėkoje, kolegija nebegalės vykdyti kvalifikacijos tobulinimo, vykdyti mokslo veiklos, projektų, švietėjiškų veiklų.

Atkreiptinas dėmesys, kad Utenos regione įsikūrusios pramonės, paslaugų ir kt. sričių įmonės, jaučia didelį specialistų trūkumą. Utenos kolegijoje vykdomos studijų programos šį specialistų trūkumą padeda ženkliai sumažinti. Tuo pačiu būtina paminėti, kad regione yra itin aktuali jaunų žmonių vidinės emigracijos problema. Jauni žmonės, išvykę studijuoti į kitus miestus, dažniausiai negrįžta. Todėl regione nesant aukštosios mokyklos, rengiančios regiono rinkai reikalingus specialistus (po reorganizavimo taip gali nutikti), regione įsikūrusioms įmonėms kiltų itin didelė problema prisitraukti specialistus (inžinierius, technologus ir kt.) iš kitų miestų. Jaunų žmonių sutelkimas Utenos kolegijoje (kaip planuojama studentų skaičius nebus mažesnis nei 1200) teigiamai veikia Utenos regiono ekonomiką ir socialinę plėtrą bei prisideda prie regiono senėjimo mažinimo, kadangi kolegijos studentai čia kuriasi, kuria savo verslus, imasi ambicingų projektų, socialinių, labdarinių veiklų ir kt. Todėl galima teigti, kad kolegijai netekus savarankiškumo, nemaža dalis regiono jaunimo ir kitų stojančiųjų migruos į Vilniaus ir Kauno aukštasias mokyklas, nes Utenos regione Utenos kolegijos traukos centras taps nebepatrauklus.

2. 2023–2024 metų valstybinių kolegijų tinklo stiprinimo veiksmų plane, patvirtintame LR Vyriausybės 2023 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 46 (toliau – Veiksmų planas) numatytas pirmasis tikslas - *vienoje valstybinėje kolegijoje studentų skaičius - ne mažesnis nei 1200 studentų*. Atlikta analizė leidžia teikti, kad Nutarimo projekte siūlomas trijų kolegijų susijungimas būtų tik formalus, nes nors bendras statistinis studentų skaičius institucijoje būtų didesnis, tačiau atskiruose susijungusiųse padaliniuose Utenoje, Panevėžyje, Šiauliuose išliktų toks pat. Studijų organizavimo prasme, sujungus tris skirtinguose, geografiškai nutolusiuose regionuose veikiančias kolegijas, studentų skaičius tam tikrose studijų kryptyse formaliai padidėtų, tačiau studijas vykdant šiuose atskiruose nutolusiuose padaliniuose studentų grupių dydžiai juose realiai vis viena išliktų tokie pat. Todėl jei pvz., šiuo metu kolegijoje tam tikroje studijų kryptyje yra nerentabilių grupių, po kolegijų sujungimo jų dydžiai liktų nepakitę. Tai reiškia, kad siekiamo efekto nebūtų pasiekta. Tačiau dėl sujungimo iškiltų studijų organizavimo, kokybės užtikrinimo sunkumų. Jei sujungimo atveju būtų nuspręsta atitinkamų studijų kryptių programas vykdyti tik viename konkrečiame padalinyje, tai reikštų, kad dviejuose likusiuose padaliniuose šių kryptių tektų atsisakyti. Tai sumažintų aukštojo mokslo studijų prieinamumą regiono jaunimui ir kitiems gyventojams, kurių kaip tik šia pertvarka siekiama sustiprinti. Tai ypač aktualu Utenos bei kituose regionuose gyvenančioms šeimoms, patiriančioms finansinių sunkumų. Joms, kaip teigiama Strata analitinėse apžvalgose, žymiai sudėtingiau išleisti vaikus studijuoti į kitą miestą, todėl jie renkasi studijas arčiau namų. Jei tam tikrų studijų kryptių Utenos mieste neliktų, tokie abiturientai apskritai prarastų galimybę studijuoti.

3. *Stiprinant valstybinių kolegijų tinklą siekiama išsaugoti ir stiprinti aukštojo mokslo studijas regionuose, siekiant atliepti regiono darbo rinkos poreikius*. Tačiau sujungus tris, geografiškai viena nuo kitos nutolusias (pvz., atstumas nuo Utenos iki Šiaulių yra 180 km.), skirtinguose regionuose veikiančias kolegijas, reikėtų ne tik suderinti skirtingus Panevėžio, Šiaulių ir Utenos regionų darbo rinkos poreikius, bet norint padidinti studentų skaičių studijų programose, pagerinti šių programų kokybę - spręsti studijų programų suderinamumo klausimą. Šiuo metu Panevėžio, Šiaulių valstybinėje ir Utenos kolegijose yra vykdomos 25-ių studijų kryptių programos, iš kurių 10-yje studijų kryptių visos trys kolegijos turi studijų programų, kurios yra skirtingos savo turiniu, studijų rezultatais ir kt. Pvz., Elektronikos inžinerijos studijų kryptyje Utenos kolegija įgyvendina 1 pirmosios pakopos studijų programą (Automatinio valdymo sistemos), Panevėžio kolegija – 3 programas (Elektronikos inžinerija ir robotika, Elektros ir automatikos įrenginiai, Elektromechanika), Šiaulių valstybinė kolegija – 2 programas (Automatikos ir elektros inžinerija, Autotransporto elektronika). Norint užtikrinti reikiamą studentų skaičių tose pačiose studijų kryptyse vykdomose programose, pagerinti jų kokybę, tektų jas suderinti, pvz., iš trijų parengti vieną. Tai reikštų naują programos akreditaciją, laiką ir kitus iššūkius. Atsižvelgiant į šiuos argumentus, tikėtina, kad stiprinanti sinergija dėl atstumų tarp padalinių, aukščiau minėto sudėtingo vykdomų studijų kryptių programų suderinamumo, administravimo, būtų nedidelė. Be to,

neatlikus išsamaus tokio sujungimo įtakos regionams vertinimo, sudėtinga numatyti, pasekmes, naudą, žalą, kurią jie patirs.

4. *Stiprinant valstybinių kolegijų tinklą siekiama, kad valstybinės kolegijos absolventų, įsidarbinusių eiti atitinkamos kvalifikacijos reikalingas pareigas per 12 mėnesių po studijų baigimo, dalis nuo visų dirbančių ir netęsiančių mokslų absolventų būtų ne mažiau kaip 76 procentai.* Atlikti skaičiavimai rodo, kad siūlomas trijų kolegijų susijungimas šio tikslo pasiekimui esminės įtakos neturės, nes jo pasiekimas būtų skaičiuojamas procentine išraiška ir padidėjus studentų skaičiui įsidarbinusiųjų dalis liktų tokia pat. Pvz., remiantis Veiksmų plane pateikta valstybinių kolegijų veiklos analize, siūlomų sujungti trijų kolegijų absolventų įsidarbinimo rodikliai yra panašūs – 4 paskutiniųjų metų Panevėžio kolegijos absolventų įsidarbinimas siekia 48 proc., Šiaulių valstybinės kolegijos – 46 proc., Utenos kolegijos – 48, bendra šių kolegijų absolventų įsidarbinimo dalis sudaro 47 proc.; 2021 m. Panevėžio kolegijos absolventų įsidarbinimas siekia 52 proc., Šiaulių valstybinės kolegijos – 54 proc., Utenos kolegijos – 53 proc., bendra šių kolegijų absolventų įsidarbinimo dalis - apie 53 proc. Šie rodikliai nepakis ir sujungus kolegijas, ir joms veikiant savarankiškai, jei nebus imtasi atitinkamų priemonių.

5. *Stiprinant valstybinių kolegijų tinklą siekiama, kad būtų užtikrintas pakankamas valstybinių kolegijų dėstytojų potencialas vykdyti kokybiškas studijas: ne mažiau kaip 50 procentų dirbančių dėstytojų dirba visu etatu, ne mažiau kaip 10 procentų dėstytojų, turinčių mokslo (meno) daktaro laipsnį, dirba bent 0,5 etato dalimi.* Atlikti skaičiavimai rodo, kad trijų kolegijų susijungimas reikšmingo pokyčio nesukurs, nes tikslo pasiekimas skaičiuojamas procentine išraiška ir kai kurių jungiamų kolegijų atžvilgiu po sujungimo gali būti mažesnis, o kai kurių – neženkliai didesnis. Pvz., remiantis Veiksmų plane pateikta valstybinių kolegijų veiklos analize, 2018-2021 m. Panevėžio kolegijoje visu etatu vidutiniškai dirbo 31 proc. dėstytojų, Šiaulių valstybinėje kolegijoje - 45 proc. dėstytojų, Utenos kolegijoje 20 proc. dėstytojų. Bendra tokių dėstytojų dalis sujungus kolegijas sudarytų apie 32 proc.; 2021–2022 studijų metais Panevėžio kolegijoje mokslo (meno) dėstytojų su mokslo (meno) daktaro laipsniais užimtų etatų dalis tarp visų dėstytojų etatų – 24 procentai, Šiaulių valstybinėje kolegijoje 29 proc., Utenos kolegijoje – 20 proc. Bendra tokių dėstytojų dalis sujungus kolegijas sudarytų apie 24 proc. Be to, jungimo atveju kiltų papildomų personalo administravimo, judėjimo, akademinės kultūros kūrimo iššūkių, kuriuos įveikti dėl didelių atstumų tarp padalinių ir trumpo laiko būtų nepalyginamai sudėtingiau nei veikiant savarankiškoms kolegijoms. Tai nesudarytų pagrįstų prielaidų pasiekti Veiksmų plane numatyto trečiojo tikslo.

6. *Valstybinių kolegijų tinklo pertvarka siekiama pagerinti studijų kokybę, kurios viena iš pagrindinių sąlygų – taikomuoju mokslu ir praktine veikla grįstos studijos. Stiprinant kolegijas siekiama užtikrinti pakankamas MTEP ir (arba) meno veiklos apimtis įgyvendinant nuo 2029 metų sausio 1 d. įsigaliosiančias Mokslo ir studijų įstatymo 52 straipsnio 4 dalies nuostatas, pagal kurias galimybė vykdyti konkrečios pakopos studijas siejama su kolegijų MTEP ir (arba) meno veiklos lygiu bei pakankamą studentų skaičių kokybiškoms studijoms vykdyti, veiklos stabilumui ir valdymo efektyvumui užtikrinti.* Trijų kolegijų sujungimas, tikėtina, galėtų reikšmingiau įtakoti šio siekio įgyvendinimą, užtikrinant, kad sujungtos kolegijos studijos būtų pagrįstos ne tik profesine praktika, bet ir ne žemesnio kaip patenkinamo lygio tam tikros (tam tikrų) mokslo (meno) krypties (krypčių) taikomaisiais moksliniais tyrimais ir eksperimentine plėtra ir (arba) meno veikla. Darytina prielaida, kad tai pasiekti galimai būtų paprasčiau sutelkus sujungtų kolegijų mokslininkų potencialą. Tačiau įvertinant tai, kad kolegijų MTEP lygio reikalavimai keliami pirmą kartą per kolegijų istoriją ir jie įsigalios po 5 metų, kolegijos turi pakankamai laiko ir žmogiškojo mokslinio potencialo šį lygį pasiekti savarankiškai. Visoms be išimties kolegijoms šiuo klausimu būtina metodinė pagalba iš LR ŠMSM, LMT. Minėtą lygį galima pasiekti nebūtinai įvykdžius fizinį institucijų sujungimą, o pvz., sukūrus trijų ar daugiau aukštųjų MTEP konsorciumą.

7. *Valstybinių kolegijų tinklo pertvarka siekiama sutelkti studijoms ir taikomiesiems moksliniams tyrimams reikalingus žmogiškuosius išteklius (užtikrinant galimybes didesnei dėstytojų daliai dirbti visu etatu ir taip pat gauti didesnę darbo užmokestį), infrastruktūrą, skiriamą valstybės finansavimą, taip atliepiančią regiono, sektoriaus taikomųjų mokslinių tyrimų ir aukštos kvalifikacijos*

specialistų rengimo poreikius ir galimybes. Tačiau gilesnė analizė rodo, kad trijų kolegijų sujungimas menkai sąlygotų žmogiškųjų išteklių sutelkimą, nes geografiškai nutolę aukštosios mokyklos padaliniai nebūtų patogūs dirbti dėl atstumo, net ir įvertinus nuotolinio darbo galimybes. Be to, ir dabar dėstytojai gali dirbti kitose aukštosiose mokyklose. Infrastruktūros ir valstybės finansavimo sutelkimas teigiamai įtakotų studijų ir taikomųjų tyrimų organizavimą, tačiau pagrindinė infrastruktūros ir valstybės finansavimo dalis vis tiek liktų sujungtos aukštosios mokyklos padaliniuose. Valdymo ir finansinės veiklos efektyvumui trijų kolegijų sujungimas galimai turėtų nereikšmingos teigiamos įtakos, nes padalinių veiklai užtikrinti vis viena reikėtų administracinio, studijas aptarnaujančio, ūkinio personalo.

Pateikti argumentai leidžia teigti, kad fizinis valstybinių Panevėžio, Šiaulių ir Utenos kolegijų sujungimas nesukurtų siekiamo efekto ir esmingai nepadidintų naujai sukurtos institucijos konkurencingumo, įvaizdžio nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu ir nesudarytų prielaidų pasiekti Valstybinių kolegijų stiprinimo plane nustatytus ilgalaikius tikslus dėl studentų skaičiaus stabilizavimo, absolventų įsidarbinimo, akademinio, administracinio personalo sutelktumo, MTEP lygio ir kitų numatytų pasiekti tikslų.

Administracijos direktorius

Nerijus Čepauskas

Romualda Zapolskienė, 8 665 57548, romualda.zapolskiene@utenosregionas.lt

